

kisvárdai lapok

37. évfolyam 6. szám - 2025. június 26. csütörtök

**Magyar
színházak
37. kisvárdai
fesztiválja**

Dedovity Tomity Lea, **A CIGÁNY**
Tanyaszínház

„A Tanyaszínház szereplései során amint megkedvelünk egy társulatot, az máris átalakul – mivel ezekben a produkciókban főként az Újvidéki Művészeti Akadémia mindenkori (akár végzős vagy frissen végzett) hallgatói vesznek részt. Gombos Dániel vezetésével, akit A cigányt koordinátoraként olvashatunk a színlapon, azt láthatjuk, hogy egy olyan dinamikus és alapjaiban átgondolt vezetés jellemzi a társulatot, amely a Tanyaszínház fundamentális értékeire fókuszál. Legyen szóra-koztató, ám foglalkozzon elgondolkodtató témákkal, teremtsen lehetőséget a fiataloknak és jusson el minél több vajdasági nézőhöz. Az idei előadásban tizenkét hallgató és hat frissen végzett művész szerepelt. Az az energia és nagyfokú színpadi jelenlét, amit a vajdasági akadémisták és a Tanyaszínház előadásai képviselnek, állandónak mondható. Nem volt ez másként idén, A cigány kapcsán sem.”

Tölli Szofi

Szakmai Klub

A Kolozsvári Állami Magyar Színház *Én vagyok a szél* című előadásáról és a Zentai Magyar Kamaraszínház, valamint a Novem Színházi Szervezet közös produkciójában látott *Hangyabefőtt*-ről volt szó a Szakmai Klubban.

A hozzászólók egyöntetűen méltatták a Tompa Gábor rendezte kolozsvári előadást, amely az alkotót ért fájdalmas eseményből és nehéz szöveganyagból született. Jon Fosse költői szövege lehetővé tette az előadás alkotóinak, hogy olyan, ritkán „átbeszél” témákat gondoljanak végig, mint az elmúlás, az elengedés vagy a hit kérdései. Gilbert Edit irodalomtörténész azt hangsúlyozta, hogy minden részletében szépen kidolgozott előadást láthattunk, a látvány, a zene nagyszerűen emelte meg Fosse

szabadversként is értelmezhető sorait. Árkosi Árpád arról beszélt, hogy a díszletben megjelent a realiztikus kórházbelső ellenpontoszó szakrális dimenzió, a kórházfalon látott málladozó szentképek és a kórházi közeg feszültségét jól használta fel a rendező, akit nagyon bátornak nevezett, hogy személyes veszteségét felvállaltan kimondva készítette el ezt az előadást. Tompa Gábor főként azt emelte ki, hogy az élet végén nem marad másunk, csak az emlékezés, ezért fontos, hogy emlékezzünk, és fontos az is, hogy beszéljünk a megváltásról. A rendező elmondta, éppen ez fogta meg Fosse szövegében, hogy Beckett óta az első olyan író, aki a megváltásról szól.

A zentai *Hangyabefőtt* is egyértelmű elismeréseket váltott

ki, a hozzászólók dicsérték az adaptációt, a látványt, a bábos megoldásokat, az előadás zeneiségét. Pataki András rendező arról beszélt, hogy ma, amikor annyi szenny és romboló tartalom éri a gyerekeket, üdítő jelenség egy ilyen értékközpontú darabbal és előadással találkozni, amely a legkisebbek esztétikai nevelését is elősegítheti. Viola Szandra író is ezt emelte ki a Mezei Kinga rendezte produkció kapcsán, hogy felhívja a figyelmet a természet értékeire, de emellett olyan értékekre is, mint az otthon megtalálása, vagy a szerelem tisztasága. A hozzászólók a színészi játékot is méltatták, a társulat összehangoltságát és játékkedvét, Kozma András dramaturg egyenesen örömjátéknak nevezte a most láttakat.

Karády elegáns közönye

Az Udvari Kamaraszínház Karády és a szerelem – Ujszászy és a világ című előadásával nem kis dologra vállalkozik. Nem csupán a díva alakját, dalait, élettörténetét szeretné megidézni, hanem azzal az igénnyel lép fel, hogy mindezt új kontextusba helyezze. Ezt tükrözi a kettős szerkezetű cím is. Egy ikon életét feldolgozni soha nem könnyű, főleg abban az esetben, ha már több, sikeres előadás is született a témában, gondoljunk csak például a Darvasi László Karády zárkája című drámája nyomán készült színházi produkciókra. Bár Karády Katalin nem csupán megkapó karaktere és népszerűsége okán jelentős, hanem azért is, mert egész Közép-Európa sorsát tárja elénk, az őt alakító színész szerepe mindenképp bravúr. Orbán Borbála hitelesen mutatta fel azt a határozottságot, eleganciát és titokzatosságot, amely Karádyt jellemezte.

A színészek gesztusrendszere is korhű, akárcsak a ruhák és a díszlet. A történet azonban mai, sőt örökérvényű. Az elsőre ódonnak ható, szándékoltan maníros játékszási stílus ugyanis alapköve az előadásnak, a stílusból itt maga, a legmélyebb tartalom bomlik ki; hiszen vannak az életben olyan helyzetek – voltak a történelem során –, amikre nincsenek szavak, tettek, amikor élni annyira lehetetlen, hogy minden létmód csak „ripaccság” lehet. (Gondoljunk csak a náci katona karakterére, aki, amikor nem mondja meg neki semmilyen hatalom, miként kell viselkednie, elveszítettnek érzi magát a világban.)

Bár a cím romantikát és románcot sugall, a vészterhes időszakban elbukik, ami szép, ami nemes. A Karády és a szerelem című darab drámaiságát nem csupán a történelmi események felidézése adja, sokkal inkább az örök emberi dilemmák árnyalása. Ahhoz azonban, hogy ne csupán felelevenítsük a történelemtények adatait, hanem rendelkezünk mindazzal,

amit a színház tud adni, történetesen, hogy átérezzük, mintegy jellenné tegyük és „megtapasztaljuk”, alaposan felépített, élethű jellemekre van szükség. Véleményem szerint, ezt sikerül megvalósítani. A történelem valóban megtörténik a színpadon.

„Az vagyok, aki vagyok és azt annak az ajándéknak köszönhetem, amit a teremtetőtől kaptam.” – hangzik el a mondat Karády Katalin (Orbán Borbála) szájából. Az Egyed Zoltán (Kákonyi Tibor) nevű újságíróhoz intézett kijelentés nem csupán a feminizmus előfutára, de esszenciája annak a tartásnak is, amely talán csak nagy szenvedések árán, talán csak a nyomorból való kiemelkedés révén születhet. Az, hogy néhány jelenettel később, egy vita kapcsán megismerjük az ide vezető utat is, szükséges eszköze annak, hogy Katalin összetett személyiségét megismerhessük, hogy végül majd eljuthassunk a közöny, a fáltsultság állapotához.

Bár vannak az Udvari Kamaraszínház előadásának katarzist okozó, a végső katarzist logikusan előkészítő jelenetei, a dramaturgiai ív, a fokozás időnként döccen. S kétségkívül nem képzelhető el Karády-darab a dalok felcsendülése nélkül, mégis néha az az érzésünk támad, hogy az énekek fölöslegesen késleltetik az eseményeket, leválnak a darab szövetéről.

További hangsúlyeltolódásnak érzem, hogy Iván és Berta, (bár, a Magyarországon is egyre inkább divatos hollywood-i dramaturgia szerint, ők inkább afféle, vicces mellékszereplők, szerepük is főleg a humor felmutatása a darabban), azaz Hevesi-Tóth Evelin és Pál Péter jelenléte olyannyira eleven és kidolgozott, hogy sokszor elviszi a figyelmet a főszereplők/ címszereplők szerelméről.

A záró jelenet viszont visszaadja mindazt, amit a túl sokszor közbeékelte dalok elvettek tőlünk és

Orbán Borbála és Tokaji Csaba

megjutalmaz azokért a percekért, amit az adott pillanatban jelentéktelennek tűnő mellékszálak szemlélésével töltöttünk. Ugyanis, meglepő módon épp, a Karády jellemében már régóta bujkáló egykedvűség lesz az a fűszer, ami a kulcsot adja a zárlat stílárís megalapozásához. Ha nem derít árasztó zenére, táncmozdulatok közben és visszafogott, csevegő hangon mesélnék el a traumákon átesett női szereplők a borzalmakat, nem ütné arcon ennyire a nézőt. Épp a fordítottság, a visszafogottság a legkiválóbb lehetőség arra, hogy ami a színpadon halk, az a néző elméjében, lelkében „ordítson”.

Még egy sejtetem látszik beigazolódni a záró jelenet révén: ez az előadás elsősorban a női sorsok drámája. Bár jelen vannak a férfi szereplők, kiváló karakterek. Mégis, ők inkább csak katonai tisztségek és további szakmák megformálói, a főszereplő nők szerettei, hozzátartozói. A Karády és a szerelem című előadás ugyanis nem elsősorban a Karády Katalin és Ujszászy István között kibontakozó szerelemről, hanem az 1940-es években élt nők sorsáról szól.

Viola Szandra

A történetmesélés felelőssége

Az Udvari Kamaraszínház Karády és a szerelem – Ujszászy és a világ című előadása művészekről, politikusokról és kémekről szól. A második világháború idején játszódó, a Karády Katalin énekelte dalokat megidéző drámában az ezredest alakító Krizsik Alfonz színművésszel beszélgettünk.

– *Milyen kapcsolata van azzal a történelmi korszakkal, melyben a dráma is játszódik?*

– Az Udvari Kamaraszínház legtöbbször történelmi tárgyú darabokat visz színre. E kezdeményezés mellett elköteleződtem én is, és 2016 óta a társulat tagja vagyok. András Attila – aki a darabot írta és az előadást rendezte –, történész is és meglehetősen beható tanulmányokat folytat, melyeket megoszt a társulattal. Én különösen nagyon érzékeny vagyok ezekre a témákra. Most pedig különösen, hiszen, ha nyitott füllel és szemmel járunk a világban, akkor láthatjuk, elég lenne egy szikre ahhoz, hogy valami nagy baj legyen. Sőt, lokális szinten sok helyen nagyon-nagyon nagy baj van. Sokan áldozatul esnek teljesen értelmetlenül a világ különböző helyein. A magyar történelemben, a második világháború alatt is a politikusaink számos hibát elkövettek. Trianon tulajdonképpen megágyazott a második világháborúnak. De úgy vélem, hogy nagyon fontos, sorsdöntő pillanatokban nem sikerült meglépni azokat, mely döntések szükségek lettek volna és talán másképp alakult volna a

történelem. Például az a szerep, amit most játszok, egy katonaszerep. Az ezredes a titkosszolgálat főnökének a helyettese, aki átérzi a parancskövetés tragikumát. Egyébként az általam játszott ezredes mártírja a háborúnak: zsidókat mentett, így a nyilások falhoz állították, lelőtték. De Ujszászyt sem kímélték: Szibériába került, és ott eltűnt. Ugyanakkor nyilvánvaló volt, hogy sem a nácikat, sem a kommunistákat nem szerették. Mitöbb, vajmi kevés választási lehetőségük volt, hiszen a nagyhatalmak már Jaltában eldöntötték a sorsunkat, és nekik ebben a történelmi helyzetben kellett helyt állniuk.

– *Mire fókuszált az ezredes karakterének megformálása-kor?*

– A katonák – így köztük az ezredes – a történelemben végrehajtó szerepet játszottak az utolsó pillanatban is, és azok, akiknek döntenie kellett volna, sajnos nem hozták meg a megfelelő döntéseket. Én egyébként megpróbálom ezt játszani, hogy ebben a hierarchiában ezredesként nem legfelül vagyok és a megfelelő parancsot várom arra, hogy a megfelelő lépéseket megtegyem, de nem kapom meg.

– *Hogyan árnyalhatja az előadás a Karády Katalinról kialakult képet?*

– Többévtizeden át az volt az elfogadott nézet, hogy Karády a rossz oldalra áll, holott egyszerűen nem volt lehetősége a jó oldalra állni. Vi-

Krizsik Alfonz

szont tudomásom szerint ő is segítette a menekülteket. Elmondható, hogy nagyon elmentmondásos személyiség, amely leginkább a kommunikációnak és a történészeknek köszönhető. Úgy vélem, hogy nekünk nincs jogunk ítélni az ő generációm éven keresztül másképp ismerte Karády életét. A történetírás valószínűleg adós az az ő életének hiteles feldolgozásával. Az egyik legproblematisabb terület a kommunikáció. A felelősség valahol ezen a területen keresendő, hiszen az emberek történeteket szeretnek történeteket mesélni és hallani egyaránt. Ezeket a történeteket a tömegkommunikáció, az internet világában pedig hajlamosak elfogadni igazságnak. Tehát rendkívül nagy a felelősségünk nekünk, színházi embereknek, akik az élő művészetet, a jelen idejű művészetet csinálunk, hogy mi az, amit erről elmondunk.

Lengyel Emese

Morális játékok

Borbély Szilárd amoralitás-játékát, az Akár akárkit vitte színre a Kassai Thália Színház, Czajlik József rendezésében. A tragikusan korán elhunyt szerző brutális kortárs láttelepet mutat fel ebben a művében, ám nem könnyíti meg a színházcsinálók dolgát, ha fogást akarnak találni a darabon.

A kassaiak előadásának erőssége és egyben gyengéje is az, hogy nehezen találnak kulcsot a borbélyi szöveghez, amely rendkívül határozott és kimunkált struktúrában létezik. Erősség is, hiszen arra készíti az alkotókat, hogy birkózzanak a szöveggel, saját jelrendszert alakítsanak ki hozzá, kreatív megoldásokra szorítja rá az adaptálókat. De ez most gyenge pont is, mivel itt a világepítés nem sikerül egységesen. Nehéz szöveg Borbély Szilárdé és nem pusztán azért, mert a moralitás műfaja már távolra sodródott a mai embertől, bár bizonyára ez is közrejátszik. Patikamérlegesen kimért és precízen kidolgozott szóépítmények, gondolat-felhőkarcok között bolyongva úgy képezem, hogy szükség lett volna egy olyan forma-bédekkerre, amely a nézőt kézenfogva viszi végig a nyolc példázaton, valahogy ahhoz hasonlóan, ahogy pár napja láthattuk A per előadásá-

nak magabiztos, átgondolt és nagyon szépen rétegzett formavilágában.

Érzésem szerint a forma lehetett volna a kulcs ehhez a műhöz is, ám az előadásban ez csak részlegesen mutatkozott meg. Izgalmas volt a kezdés, a maszkok többszörözött használata, ez rögtön kapcsot teremtett az archaikus formákkal, s felkínálta egy olyan stilizáció lehetőségét, amelyben nagyon is megélt volna ez a szöveg. Sajnos, ez azonban nem vált stílussteremtő erővé az előadásban, holott egy-két ponton meglepően üdének és gondolatébresztőnek bizonyult. A kortárság érzetét is bőven elegendő lett volna a szöveg hullámaira ráfekve megteremteni, a brechti songok tökéletesen hozzák a posztmodern civilizációnk atmoszféráját, szerintem jobban, mint a jelmezek hiperrealisztikus modernsége (jelmeztervező és maszkok: Öry Katalin). A díszlet, bár tetszetősen industriális, szerintem sokszor kihasználatlan maradt, hiszen a történetek többsége a fémlemez-transzparenszek előterében zajlik (díszlettervező: Gadus Erika). Ugyanakkor a már említett songok például egészen jól működnek, és ügyes zenei struktúrát építenek ki az előadásban (zeneszerző: Lakatos Róbert). Összességében azonban elég ambivalens képet mutat a produkció, hol el tud sodorni, hol nem, dinamikája sokszor váltakozik, s nem tud olyan koherens egységet teremteni, mint például az ugyancsak a kassaiaktól látott, néhány évvel ezelőtti Szentivánéji álom.

Pedig nagyon is érdemes időről időre elővenni ezt a darabot, amely tág teret, jó lehetőségeket kínál a különböző, akár homlokegyenest más-más stilisztikájú és hangsúlyú rendezői értelmezésekhez. Már a felütésben

nyersen „hozzánk vágja” a gondolkodnivalót: „A koponya kérdezi kezemben, hogy Hamletet fordítani helyesebben nem így kén: Vanni vagy nem vanni? De ki szeretne vanni egy kicsit? És mi jó jöhet a vanás után, kérdzem.” A nyolc kortárs példázat gondosan kimunkált, valóban a középkori moralitás-játékokat idéző ál-archaikus nyelvezettel szól hozzánk napjaink civilizációs betegségeiről, a modern bérabszolgaságtól a túlfogyasztáson keresztül a médiorizációig. Czajlik József rendezésének vannak nagyon értékes pillanatai, de talán még határozottabban mozdulhatott volna az erősebb-stilizáltabb misztérium-jelek irányába. A vége kép éppen ilyen erős hatású, vörös ördögfigurája és a virágkoszorúval ellátott csontváza mintha valamelyik mexikói misztériumjátékból lépett volna elő. Utóbbi feliratot mutat: „memento mori”. Majd ez a felirat megfordul és a „carpe diem” válik láthatóvá. És valóban elgondolkodik az ember: tényleg csak ennyi? Ennyi is elég nekünk, hogy éljünk a mának? Mert úgyis meghalunk? Kiterítenek úgyis... de azonnal berzenkedik bennem valami morális őssejt, hogy ez így nincs rendjén. Hiszen kiterítenek úgyis... hátha jön még valami a vanás után.

Ungvári Judit

Színpadra tett lelkiismeret

Mit kezd ma a színház a bűnökkel, tévedésekkel és a felelősség kérdésével? Czajlik József rendező Borbély Szilárd Akár Akárki című darabjához nyúlt, hogy újraértelmezze a moralitás színpadi lehetőségeit. Az előadás kapcsán a színház szerepéről, színészi munkáról és a gondolkodásra készítés felelősségéről beszélgettünk.

- Az előadás egyszerre személyes és közéleti. Mit jelenthet ma felelősséget vállalni, akár magunkért, akár a közösségért a színház nyelvén keresztül?

- Számunkra a színházon belül az a fajta gondolkodásmód áll közel, amely szerint egyrészt léteznek az ismert, népszínházi szempontból is elismert sikerdarabok, amelyek elsősorban a szórakoztatást szolgálják, másrészt pedig azok a színdarabok, előadások, gondolatok és témák, amelyek konkrétabban, mélyebben vagy egy másfajta szempontból szólnak hozzá a világhoz. Ezek az előadások alapvetően abból a szándékból építkeznek, hogy kommunikáljunk a világunkról – hogy egy harmadik szempontot is adjunk a közéleti és politikai megközelítések mellé, és művészi hozzáállásból, alapvetésből szemléljük a dolgokat. Önmagában a „felelősség” szó több szempontból értelmezhető számunkra. Egyrészt ott van az a tudás, hogy elrabolunk emberektől bizonyos időmennyiséget, miközben ebből fizetjük a munkatársainkat. Ez önmagában is felelősebb hozzáállást igényel. Emellett az is a felelősségünk része, hogy a választott témákat úgy tálaljuk a nézők számára, hogy azok egyszerre legyenek ismerősek, mégis mély tartalmakkal és gondolatébresztő erővel bírjanak. Ez a fajta gondolkodásra vagy együttérzésre való készítés is a felelősség kérdéskörébe tartozik. Bár művészeti munkaként számunkra igazából a szerep felelőssége és a helyzet felelőssége domborodik ki: hogyan tudunk utánajárni, ki tudjuk-e bontani, meg tudjuk-e úgy szóltatni a szereplőt, a helyzetet. Talán az alkotófolyamat felelőssége a legkisebb szinten ott érhető tetten. Ezek azonban nem mindig tudatosak; sokszor egy belső elégedetlenség vagy egy érzés hajtja őket.

- Az Akár Akárki színészi szempontból is különleges kihívást jelent, hiszen elvont fogalmakat kellett élő, emberi alakokká formálni. Hogyan dolgoztak együtt a színészekkel ebben a feladatban?

- Ennek a moralitásnak, és a Borbély-darab esetében az „amoralitásnak”, bizonyos szempontból elvont kérdésköröket is megfogalmaz. Mi alapvetően nagyon alapos és mély elemző munkával közelítettünk ehhez az anyaghoz. Hosszú hetekig ültünk az asztalnál és elemeztünk. Felfedtünk bizonyos gondolati és filológiai háttereket is. A színészi munka ebből a szempontból nagyon összetett volt, hiszen egy színész több különböző szerepet is játszik, amelyek között valójában nincs közvetlen kapcsolat. Nem arról van szó, hogy egy jellem átalakul egy másik jellemmé, nem egy fejlődési ívet követünk. Mégis, a színész kénytelen megtalálni egyfajta közös nevezőt, amiből művészként töltekezni tud, mert óhatatlanul is összeáll benne valamiféle belső folyamat. Kiemelten fontos volt a szétválasztás kérdése. Pontosan arról szól, hogy világosan és körültekintően meghatározzuk egy-egy jellem belső motivációit, karakterét, valamint a szöveg mögöttes tartalmát. Ezzel párhuzamosan az egész szerepív összehangolása is kulcsfontosságú feladat, ami már az összerakás problémakörébe tartozik. Sok a dal és ezek teljesen eltérő stílusokat képviselnek. Már önmagában ennek lebonyolítása is rendkívül összetett feladatot jelentett számunkra. Egy nagyon alapos, sok energiát igénylő munka volt megszervezni ezt a lebonyolítási rendszert, hogy pontosan tudjuk időzíteni az előadást, és megtaláljuk a megfelelő dinamikát, miközben ennyi mindent kellett összehangolni. Külön kiemelném a maszkhasználat fontosságát. Ebben nagy segítségünkre volt egy kassai születésű volt kollégánk, Lucskay Róbert. Vele együtt elemeztünk és közben maszkworkshopot tartottunk. Ennek során megtanultuk, hogyan kell használni a maszkokat és hogyan kell felvezetni, illetve koordinálni a színészi munkát a segítségükkel. Ez is egy olyan terület volt, amely külön figyelmet és alapos előkészületet igényelt.

Czajlik József

- Több alkalommal is rendeztél „Akárki”-témájú előadást – Kárpáti Péter feldolgozását, illetve egy TIE-verziót is. Miért éreztet fontosnak, hogy ismét visszatérj ehhez a témához, ezúttal Borbély Szilárd szövegével?

- Mindezek mellett a Bárkában is rendeztem a Sibyll Berg Helge élete című darabot, amely szintén egy „akárki” történet. Számomra művésziileg nagyon izgalmas, hogy ezekkel az elvont fogalmakkal ki tudunk fejezni valamit a világról. Egy szűkített, sűrített formában, felvállaltan didaktikus módon – hiszen a moralizálás kimond dolgokat, eldönti, mi a jó és mi a rossz. Így próbálunk kifejezésre juttatni olyan alapvető tartalmakat, amelyek sokszor közhelyesnek vagy túlhasznált szavaknak, fogalmaknak tűnhetnek. És hogy miért éppen most? Úgy fogalmaznék, hogy ez a fajta sűrűbb létélmény, illetve azok a minket körülvevő furcsa, felbolydult helyzetek, amelyek erős konfliktusokat gerjesztenek a világban, most különösen aktuálissá teszik ezt. Pont Borbély szövege az, ami nagyon pontosan rávilágít és megfogalmazza a mai világot. A repertoárunk ezen része inkább egy rétegszínházi vonal, mégis minden várakozást felülmúl az, ahogyan az otthoni közönség reagált rá. Minden előadáson rendkívül intenzív figyelmet kaptunk, a nézők végig velünk voltak. A didaktikus jellegét is említeném: konkrét problémákat, bűnöket, tévedéseket, rossz gondolatokat és cselekedeteket vesz elő, de mindezt ideológiai elfogultság nélkül. Ez lehetőséget ad a nézőknek arra, hogy szabadon gondolkodjanak, közelebb kerüljenek ezekhez a sűrű problémákhoz anélkül, hogy valamilyen ideológiai ítélet rájuk nehezedne. Azt gondolom, fontos, hogy a színház továbbra is a gondolatok és a kommunikáció tere maradjon.

Kovács Abigél

Az időtlenné tett népszínmű

Szigligeti Ede viszonylag keveset játszott népszínművével érkezett idén Kisvárdára a vajdasági Tanyaszínház. A többségi társadalommal szemben álló család történetét feldolgozó előadásban a sztereotipikus cigány-ábrázolásokkal leszámolva, a cselekményt időtlenségbe helyezve mutatják be a vajdasági akadémisták a kitalált szerelmeseket.

A Tanyaszínház szereplései során amint megkedvelünk egy társulatot, az máris átalakul – mivel ezekben a produkciókban főként az Újvidéki Művészeti Akadémia mindenkori (akár végzős vagy frissen végzett) hallgatói vesznek részt. Gombos Dániel vezetésével, akit a cigányt koordinátoraként olvashatunk a színlapon, azt láthatjuk, hogy egy olyan dinamikus és alapjaiban átgondolt vezetés jellemzi a társulatot, amely a Tanyaszínház fundamentális értékeire fókuszál. Legyen szórakoztató, ám foglalkozzon elgondolkodtató témákkal, teremtsen lehetőséget a fiataloknak és jusson el minél több vajdasági nézőhöz. Az idei előadásban tizenkét hallgató és hat frissen végzett művész szerepelt. Az az energia és nagyfokú színpadi jelenlét, amit a vajdasági akadémisták és a Tanyaszínház előadásai képviselnek, állandónak mondható. Nem volt ez másként idén, a cigány kapcsán sem.

Crnkovity Gabriella jó érzéssel választott olyan darabot, amely egyrészt elgondolkodtató, ma is érvényes mondanivalóval szolgál, ám lehetőséget kínál arra, hogy a mai kor ízlésére szabják, s alkalmat adjon a nevetetésre. Szigligeti szövege amellett, hogy kacagtató módon ábrázolja a kikapós feleséget és a hű szívű fiatalokat, – sajnos – manapság sem vesztett erejéből, hiszen egy olyan kort élünk, amely a különbözőségekre és ellentétekre alapoz a hasonlóságok és együttműködés helyett. A cigány története már-már sablonosnak mondható – két szerelmespárt látunk, akik nem tudnak, nem lehetnek együtt, a párok tagjai egymástól elszakadnak, majd a szerelmesek összekeverednek, hogy végül az eredeti felállás szerint lehessenek újra egymáséi. Az igazi kihívás nem ennek a megvalósításá-

sában rejlik, hanem abban, hogy az alkotók képesek legyenek mindezt a nézők számára is érdekessé tenni.

Crnkovity rendezésében pontosan ez történik. A magyar falu és benne a cigány család egyfajta fiktív, időtlen dimenzióban él, ahol a szakadt farmer, a mokaszin, a fehér ünnepelő ing jól megfér egymással a fejkenődővel, a monarchiával és császárral úgy, hogy nem válik zavaróvá sem a szöveg, sem a látvány szintjén. A rendező mellett mindez Hodik Anabella jelmeztervező, illetve Oláh Tamás dramaturg munkáját dicséri. A népdalokat, népies műdal átiratokat használó zenék és azok legtöbbször az előadásra aktualizált szövege a belépő- és karakterdaloknál egyaránt gördülékenyen működött. Felesleges monológok nélkül, mégis minden ízében megismerhettük például a pajzán hajdút. Gusztonyi Endre alakításában a történet antagonistájaként kevesebb színpadi időt kap a hajcsár, mint a főszereplők, ám mégis emlékezetesen mutatja meg azt, hogyan élnek vissza hatalmukkal a falubeliek. Hasonlóan keveset látjuk Évi szerepében Dedovity Tomity Dinát, aki bámulatos mélységgel mutatja be a kívülről visszafogott, ám belül mégis tépődő lányt. Halottnak hitt szerelme utáni vágyakozása, könnyes szeme meglepő drámaiságot csempész az egyébként szórakoztató zenés-táncos színműbe.

Ugyanakkor nemcsak ifj. Kucsera Géza (zeneszerző) munkája tette emlékezetessé a dalokat, hanem az is, ahogyan Virág György koreográfiai szervesen illeszkedtek a helyzettekhez. A csoportos koreográfiák rendkívül pontos kompozíciója, valamint az ellenpontozáson alapuló csoportjelenetek koreográfiája mellett rendkívül kifejezően kísérték a

táncok a szerelmes jeleneteket. Meg kell említenünk itt Évi belépő-, illetve (a cigány) Rózi karakterdalát, ahol egy-egy eszköz segítségével mutatkozott meg a lányok eltérő jelleme. Ötletesen valószínűsítették meg Zsiga, a (cigány) kovács összetűzését a nagygazdával, amelyben Budinčević Krisztián megcsillogtathatta botolóképességeit.

A leginkább viszont a két szerelmes legény dalai és táncai sikerültek. Mendrei Zsolt alakításában Gyuri eltökéltségét láthattuk meg, amelyben legényes lépések hangsúlyozták érzéseit. Sadiković Marijo megformálásában pedig (a cigány) Peti elkeseredettségét, csalódottságát nemcsak néptáncos elemekkel, hanem egy-egy kortárstánc figurával kiegészítve jelenítette meg.

Az előadás két mozgatórugója a Julcsát alakító Szabó Regina (akit a héten már az Egyasszonyban is megcsodálhattunk), illetve a (cigány) Rózsit alakító Dedovity Tomity Lea. Habár mind a két karakter sztereotipikusnak mondható (a pletykáló, nagyravágyó, kikapós falusi asszony és a tűzről

pattant cigánylány), mégis mind a ketten képesek ezen túllépve őszintén, maníroktól mentesen játszani, ami valljuk be, nélkülözhetetlen egy ilyen fiatalokra írt népszínmű-adaptációnál.

A korábbi évektől eltérően a művelődési központ előtt tekinthették meg a Tanyaszínház produkcióját, ami kicsit a fesztiválközönség számára is megidézte a vajdasági tájolasok hangulatát. Akár népszínmű, akár kortárs dráma, a Tanyaszínházat érdemes a Vajdaságban és Kisvárdán is megnézni.

Tölfi Szofi

Mai program

11:00 Tér és idő játéka a színházban

Bélai Marcel és Kozma Gábor

Viktor workshopja

Helye: KVMK 6. oktatóterem

11:00 Szakmai Klub – Beszélgetés az előadásokról. Moderátor: Mészáros Katalin; Moderátor-szakértő: Gyürky Katalin

11:00: **KARÁDY ÉS A SZERELEM** – Ujszászi és a világ (Kaj Ádám, Árkosi Árpád)

12:00: **AKÁR AKÁRKI** (Selmeczi Bea, Viola Szandra, Szigeti Réka)

13:00: **A CIGÁNY** (Bánhidi Alexandra, Viola Szandra, Kaj Ádám)

Helye: KVMK pódiumterem

13:00 Villám-workshop – kritikus mesterkurzus

Vezeti: Szabó Réka és Szabó Attila

Helye: KVMK pódiumterem

16:00 Federico García Lorca: **BERNARDA ALBA HÁZA** R.: Sóvágó Csaba (70 perc)

Az Alföld Színpad előadása.

Helye: Várdaplex Cinema

18:00 George F. Walker: **SZAR ÜGY**

(versenyelőadás) R.: Alejandro Durán (1 óra) A Csíkszeredai Csíki Játékszín előadása.

Helye: KVMK színházterem (stúdióelőadás)

20:00 Háy János: **MANDRAGÓRA** (versenyelőadás) R.: Hunyadi István (2 óra szünettel) (16+) A Nagyvárad Szigligeti Színház előadása.

Helye: Zsinagóga

21:00 **LÁNYBÚCSÚ** - R.: Tallós Rita

(2 óra 20 perc szünettel)

A Liliom Produkció előadása.

Helye: Refi Színpad

www.facebook.com/KisvardaiFesztival
Bővebben: www.kisvarda.szhaz.hu

Akár akárki, Kassai Thália Színház

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak 37. Kisvárdai Fesztiváljának napilapja

Főszerkesztő:
Ungvári Judit

Segéd-szerkesztő:
Ráthonyi Sára

Fotók:
Gáncs Tamás és Ráthonyi Sára

Nyomdai előkészítés:
Kóczon Nikolett

Nyomdai kivitelezés:
Imi Print Nyomda

Felelős kiadó: Nyakó Béla
ISSN 1587-8325

A Magyar Színházak 37. Kisvárdai Fesztiváljának támogatói:

Nemzeti
Kulturális
Alap

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

Déryné
program